

KŘESŤANSKÉ LISTY A KUSŮV LID

Časopis Národní Jednoty Československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXIV (XXIII)

Chicago, Illinois Únor (February) 1962

Číslo (No.) 2

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas, Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

Gustav Schüller:

Jistota

*Neznám-li cestu, jistě znáš ji Ty,
at' vede trním, houští temnoty.
Vše dobré je, tou cestou jdeš-li sám.
Jdu ze Tebou a tichou silu mám.*

*At' hrozba mrazí pohledem jak led,
at' pouští jdu a děsí tíha běd,
at' jakýkoli stih mne úder, žal:
Ty cestu znáš — to stačí, bych šel dál.*

(Přeložil J.B.C.)

V. Kejř:

Výchova duši.

"Kdož vyučuje duše, jest moudrý."

Přísl. 11,30.

Kdož vzdělává duchovní život, kdož vyučuje duše, jest moudrý. Tak praví staré přísloví. Náš Mistr a Pán pak k němu dodává uprostřed mnohých rad svým učedníkům, když je posílá do světa: V trpělivosti vládněte dušemi svými. Přiblížme se k těmto slovům s upřímnou touhou slyšet z nich hlas pravdy k našemu duchovnímu zbohacení a u víře utvrzení.

V tomto světě chodí lidé po mnoha rozličných cestách a sledují různé cíle — bohatství, slávu, moc, zábavu. Některým stačí jen se dobře najíst a vyspat. To jsou cíle bláznů. Hledat duši, spásu duše, vzdělávat duchovní život, to je poslání moudrých.

Duše má nekonečnou hodnotu. Hlubina nejhlubší, dosud neprozkoumaná jest ta, která jest divem a slávou Božího mvšlení a Boží ruky — naše duše. Její nejhlubší ocenění nespočívá v tom, co může vytrpět a přetrpět, z čeho se může radovat, co všechno může pochopit, jaké oběti jest schopna přinést, ale v tom, že Ježíš Kristus pro ni umřel. Kříž Pá-

ně prohlašuje nepřekonatelnou cenu i lidské duše. Proto jest moudrý ten, kdož duše vyučuje.

I. Především, moudrým jest ten, kdož vzdělává svou vlastní duši. Duše je převzácný statek o který nutno pečovat, s pilností ostříhat a vzdělávat. Je možno ji hubit, mordovat a mrzačit. Duše člověka jest zrcadlem člověka, schrána Ducha svatého — bez formy a bez stínu. Žádné oko ji nevidí, žádná ruka se ji nemůže dotknout. Pěstovat duši, duchovní hodnoty, to znamená pracné úsilí, vytrvalost, trpělivost a kázeň. Nic nám není dáno! O všechno člověk musí pracně zápasit. A zrovna tak jako člověk musí cvičit své tělo, aby dosáhl určitých výsledků svého výkonu, tak musí i cvičit své schopnosti duchovní. Jinak zakrní, zmalátní, zemdlí, stává se duchovní troskou, mravně otupělou zříceninou. Jsou lidé silní po stránce těla, ale po stránce duchovních hodnot jsou téměř bědní žebráci. Jaká to dekadence lidství, jaké to násilí vůči hvstosti, kdž duše je ponechána ladem, když její ohromné kvality a schopnosti nejsou probuzeny, ale zůstávají uvězněny v těle jako v živém hrobě. Pomyslit jen, že duše je ponechána jako oslepený Samson, jen točit mlýnským kamenem v domě vězňů, bez vznětů a rozletů do výšin světla a pravdy. Pomyslit jen, že tato duše je omezena jen na povinnosti ní nichž se ntá: Kolik si vvdělám, kdž nekonečný vesmír je vlastním polem jejích objevů. Taková dekadence duše těžko může být popsána. Jen snad tu může být nakreslen obraz orla ořikovaného k žalární stěně. Mnoho lidí, kteří vvhřáli různá mistrovství a ceny, slávu a moc, ztratili své duše. V zápasu o svou duši poznali jen porážky a ztráty.

Život je školou pro výchovu duše. Život je bojištěm, na kterém člověk bojuje o svou du-

KŘEŠŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křesťanské Listy 1898 Husův Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) J. P. Tatter

2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado

Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
posílejte na redaktora.

Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i příspěvků Jednotě . . . k podpoře strádajících uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laskavě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave.,
Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

ši. Život má jen tehdy význam a smysl, když v něm člověk pokorně zápasí o vzdělání své duše. Je-li život jen pro požitek, slávu a moc, jeho konec je porážkou, klamem a marností. Naše duše, říká Augustin, byla stvořena Bohem a pro Boha a proto nenalezne pokoje, pokud nespočine v Bohu. Jinak je člověk jako holubice Noemova, vypuštěná z korábu, která nemá kde spočinout.

Je-li však smyslem života zušlechtnění duše, pak každá zkušenost, každá zkouška, každá bolest, každý úspěch i porážka, každá radost i smutek jsou zkoušky, které přispívají k vzdělání a zduchovnění duše. Člověk potřebuje zakotvit v Bohu, povznést své myšlenky k Němu, aby jeho duše viděla, slyšela, cítila a vnímala a člověka nesla chvílemi bolesti a smutku. Jak bohatým potom jest život, když v němž člověk uštině pečuje a důvěrně zápasí o čistotu a krásu své duše. Všecko ostatní je vedlejší. Tvůj život bude takový jaká jest tvá duše. Pečuješ o ni? Vzděláváš ji. Jsí dost moudrým, abys tak činil s opravdovým zničením? Sám od sebe toho nedokážeš. To-liko v síle Ducha svatého. Ten naplňuje všechno. Ten nosí v nás a zmožňuje, aby člověk v sobě překonal to, co zotročuje a snižuje. O-

svobodit duši od strachu, hněvu, závisti, pýchy a pochybnosti, to dokáže člověk jen tehdy, když poslechne hlas svého Pána: Dámt' ducha svého v srdce vaše a ten vás uvede v pravdu a pravda vás vysvobodí.

II. Potom, moudrý jest ten, kdo vzdělává duše svých bližních. Učedníci, naplnění Duchem svatým šli do ulic jeruzalémských a do světa, aby získávali druhé pro Ježíše Krista. To bylo také nejvlastnějším posláním Ježíše Krista v tomto světě, neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil i to, což bylo zahynulo. Protože to bylo jeho posláním, plyne z toho, že jest to i posláním jeho církve. To je slavná povinnost a výsada jeho učedníků. My jsme spojení se svým Pánem v tomto díle získávání duší pro jeho království.

Činíme tak s vnitřním zánícením? O tom není žádné pochyby, že největší kacířství a nemoc církve jest v její mdlobě, v jejím nezájmu nebo neschopnosti hledat a pečovat o duši člověka. Dobře nás varoval jeden učitel: Prohraje-li církev péči o duši, stala se solí zmařenou. Církev je vždycky v nebezpečí noložit důraz své práce na něco jiného, něco lehčího a lživého. Kristus nám praví: Co jest cizí člověku by všechen svět získal, své pak duši by uškodil. Jakou odměnu dá člověk za svou duši? Co to znamená ztratit duši? Co znamená nechat v ní růst sobectví, vášně, závisti, podezírání a hněvu. Toto jsou hrůzné síly v lidské hmotosti. Když ty se ujmou v lidské duši, pak běda člověku i světu. Jako květ jest ozdobou země a ovoce jest požehnáním země, tak člověk obnovený Duchem svatým jest v přestavbě světa síla a čin. Ano, kdekoliv duše jest získána pro Boha a jeho řád, tam nastává obrat k lepšímu. To jest cesta k obnově a záchraně světa.

Jestliže tedy hlavním úkolem církve, tedy ne toliko farářů, ale církve, tedy jednoho každého z nás, jest získávat duše pro Ježíše Krista, musíme věřit, že duše může být takto získána. Tato víra ve vzkříšení člověka a v jeho duchovní schopnosti jest nutným předpokladem vši naší práce. Učedníci Páně vyšli do světa v té víře, že mohou být nástroji k získání duší pro království světla, lásky a pokoje, že ty síly, které držely duše ve vězení mohou být překonány. My nevíme mnoho o tom, kam všude šli, ale velikým a slav-

ným faktem církevních dějin jest, že oni šli! Do této služby postavili všechny své schopnosti a síly, všechny své dary od Boha. Nebáli se překážek ani nebezpečností, ale všichni až na jednoho, skončili smrtí mučednickou, aby potvrdili vyvýšenost evangelia. Vítězství také není věci místa, ale věci ducha. Evropa, Asie, Amerika, Afrika, Austrálie jsou Boží zemí a duše mají být získávány všude v království Boží má být budováno všude.

My jsme někdy zaražení, jak snadno hřích získá duši, a jak ji strhne do svých prohlubní a močálů. My jsme často udivení, jak nepravda si snadno podmaní duši. Nic ji nemůže dát, jen ji běže, ale člověk se jí dává zlomit. Přesto nesmíme ztrácet víru, že člověk může být navrácen svému poslání. Náboženství Ježíšovo jest pro člověka. Člověk jest také stvořen a takovými vnitřními schopnostmi obdařen, že může, nechá-li se vést Duchu svatému, vystihnout všechno to nesmírné bohatství darů, které jest v Ježíši Kristu. Plubiny, které jsou v Kristu se ozvou hlubinám, které jsou v duši člověka. I člověk, který zhřešil, může povstat opět z prachu své bídý — ze tmy v předivné světlo. Nezáleží na tom, jak daleká to krajina, v které člověk promrhal podstatu svého života a jak hluboko klesl v hřích, když chtěl žít v odvěkému živém snu svobody bez zákona, jeho duše může být získána pro Boha a jeho cíle, když si řekne: Vstana, půjdu k otci svému a dík jemu: Otče, zhřešil jsem, nejsem hoden, buď mi milostiv mne hříšnému. Tu máte svátek nového rodu, vzkříšení zbledlé duše. To činí Kristus v nás a s námi, kdž se mu poddáme a jeho vedení svěříme.

III. Konečně, ti, kteříž vyučují duše, mají svou odměnu. Apoštol Pavel mluvil o těch, které získal pro Krista: Radost má a koruna má. Známe jest to drahé zaslíbení: Ti, kteříž jiné vyučují skvíti se budou jako blesk oblohy a jako hvězdy na věčné časy. A koruna, kterou člověk obdrží za to, že dohře učil duši lásce k Bohu i k člověku z celého srdce, jest slavnější nežli koruna Caesarů, Hanibala nebo Napoleona.

Slibme si tu dnes, že této koruny z ruky Páně budeme hledati. Moudrý jest ten, kdo vzdělává duši svou. Buďme tu lidem, který se vyznamenává touto moudrostí. Kristus nám nabízí svou pomoc. Duchem svým nás zmoc-

ňuje k tomu, abychom vyvedli své duše z pokušení, nenávisť, závisti, pochybnosti a nečistoty. A potom máme vyjít a získávat jiné duše — ustrašené k odvaze, zatrpklé k naději, obtížené k lásce a k odpuštění, otroky vášni k svobodě Božích synů a dcer, nespravedlivé k poslušnosti zákona a těch, kteří milují sami sebe k milování lidstva. Všecky pak tyto vést k Ježíši Kristu.

Moudrý jest ten, kdo vzdělává duši. A ti, kteří jiné vyučují, stkvíti se budou jako blesk oblohy a jako hvězdy na věčné časy.

Přemysl Pitter:

Smysl národních dějin

"Ackermann-Gemainde". sdružení sudetoněmeckých katolíků v Mnichově, vydalo nově překlad přednášky prof. Josefa Pekaře "Smysl českých dějin" z r. 1929.

Co činí národ národem je jeho duchovní odkaz. Germáni v prvních stoletích po Kristu se skládali z kmenů, ale netvořili národ. Také Slované, kteří přišli na Moravu a do Čech, měli sice společnou řeč, ale nebylo mezi nimi národního povědomí. Jazyk je sice důležitý kulturní činitel, ale není podmínkou národní pospolitosti. Jsou národy, které mluví více jazyky a jejich příslušníci patří k různým rasám a přes tuto rozdílnost tvoří národní jednotu.

Když lid izraelský unikl z Egypta, nebyl ještě národem. Avšak když Mojžíš mu vydal Desatero Božích přikázání, vytvořil duchovní základnu, na níž se tento nomádský lid počal přetvářet v národ. S prvním pokolením musili zajít iluze "egyptských hrnců", aby následující pokolení mohlo vejít v zaslíbenou zemi již jako národ, ztmelcný společenstvím ideje a bojů. Nebyli to již bývalí otroci, ale lid, mající vědomí Boží vyvolenosti, vědomí zvláštního určení a poslání.

Je mým přesvědčením, že každý národ je vyvolen Bohem k určitému úkolu. Tím okamžikem, kdy Bůh do něho vysílá věrozvěsty a v něm vzbuzuje proroky, kteří národu tlumočí Boží příkazy a vůli, tím okamžikem dostává národ duši.

Úkol dějepiscův nespočívá podle mého soudu pouze v přesné, svědomité a nestranné registraci dějinných událostí, jak to konal profesor Josef Pekař, nýbrž také v úsilí vystih-

nout jejich vnitřní spojitost a jejich duchovní význam. Takto chápali úlohu dějepiscovu Palacký, Masaryk, Rádl. Mohli se mýlit ve svých odpovědích na smysl dějin, ale v zásadě měli pravdu.

V roce 1912 kritizoval Pekař ve své studii "Masarykova česká filosofie" Masarykovy názory a tvrdil, že jeho metodologické stanovisko je neslučitelné s nepředpojatou vědou. Na to Masaryk zburcoval a nekolegiálně odověděl Pekařovi, že neumí historicky myslit a nerozumí hlavnímu problému. (Viz. "Naše doba" 20-1912.) Tímto problémem byla Masarykovi právě otázka po smyslu národních dějin.

Pekař zastával názor, že "není možné přiznat jednotlivému národu určitý, zvláštní "smysl" jeho dějin". Palacký, Masaryk a Rádl naproti tomu souhlasně docházejí k přesvědčení, že "otázka česká je otázka náboženská," čili jinými slovy: zápas o Boží pravdu, o pochopení vlastního smyslu a účelu národního bytí. "Věřím s Kollárem, že dějiny národů nejsou náhodné, nýbrž že se v nich projevuje určitý plán Prozřetelnosti", praví Masaryk v "České otázce".

Pekař byl sice katolík a měl kladný postoj ke katolické církvi, nicméně — jak mi bylo i potvrzeno jeho žáky — sám člověkem nábožensky lhostejným, arogantním. Neměl proto pochopení pro náboženské zápas, jak byl sváděn právě na české půdě od doby evrilometodistické, svatováclavské a Husovy až po dobu naši. Posuzoval jejich politický, sociální a kulturní význam podle toho, nakolik národu uškodil nebo prospěl, ale oč v těchto zápasech o pravdu šlo, o jejich vnitřní, mravní a duchovní obsah — to mu uniklo. Avšak právě pro tuto věc byli zrovna imenovaní myslitelé citliví a Masaryka dráždila Pekařova neschopnost nábožensky hodnotit a myslit.

Odnovědi na otázku po smyslu dějin mohou a budou se lišit, podle vlastního založení toho, který hledá a se ptá, ale otázka je správná a důležitá. Profesor Emanuel Rádl na příklad jinak formuluje svoji odnohu než Palacký a jde dál než Masaryk, ale i on věří v duchovní poslání českého národa. Dr. Kurt Rahl ve své recenzi v "Ackermann-Gemeinde" (9-1961) přinášuje Rádlu zcela mylně konzervativní smýšlení.

Pekař má velmi živé nacionální vědomí a cítí a jím hodnotí dějiny českého národa. "Toto vědomí", praví, "uložilo našim předkům pečovat o uchování vlastní národní osobitosti a je základnou a pravým nositelem našich dějin. Možná proto říci, že myšlenka národní je smyslem našich dějin? Ona jest, ano víc nežli to: ona jest jejich podmínkou, jejich pohnutkou, jejich krví, jejich živým tlukoucím srdcem."

Podle mého soudu je takovéto chápání dějin primitivní, biologické. Ovšem, národ chce být živ, má být živ — ale stačí to? Nenaskytá se otázka: proč a k čemu? Národ žijící sám sobě a pro sebe dřív nebo později upadá a hyne, neboť sobectví není dostatečnou *raison d'être*. Nacionalismus napsal na svůj štít zásadu: Národ je nejvyšším měřítkem. Kam naše nacionalizmy vedly a vedou, ukazují světové dějiny dob minulých i doby přítomné.

Kdykoli se židovský národ zpronevěřoval svému poslání, vždy jej stihaly pohromy. — Kdykoli národové zrazují svá duchovní dědictví, následují katastrofy. Náš národ nebyl nikdy tak pokořen jako za nynějšího režimu. Také je to následek zrady jeho duchovního poslání. Jeho nejlepší lidé zahynuli během okupace a národ se dal strhnout nacionálními myšlenkami, které jej vedly k hromadnému nelidskému odsunu německých občanů a k příklonu k sovětskému svazu. Dnes se dusí pod následky své "péče o uchování vlastní národní osobitosti." Pekař by měl pravdu, kdyby byl tvrdil, že tato péče v národě českém, jako i v mnoha národech jiných, v dějinách převládala. Toto však je třeba označit za selhání a nikoli za dějinný smysl.

Nedivím se, že německému nacionalistovi Josefu Pfitznerovi byl český nacionalista Josef Pekař blízký — měli v principech něco společného. Ale sotva by se jejich nacionalizmy dohodly v praktickém provádění. Udivuje mne však, že také "Ackermann-Gemeinde" se staví za Pekaře, jejíž stanovisko jako společnosti především náboženské, křesťanské, by mělo vést k hledání a vytyčování oněch hodnot, které nevycházejí z národní živočišnosti, ale z duchovnosti. V tom ohledu, myslím, by jí měli být Palacký a Masaryk blíže než Pekař, i když její odpověď na otázku po duchovním odkazu národa by byla jiná.

Přemysl Pitter:

Naše "prkenná katedrála" dosloužila.

Tábor "Valka" u Norimberka, v němž tisíce našich uprchlíků strávilo měsíce a léta rmutného života, byl již v roce 1960 zrušen a zbylí uprchlíci přemístěni do bývalých kasáren v nedalekém Zirndorfu. Ostatní buď vyemigrovali, nebo se usadili v různých částech Západního Německa. Mohu se nyní více věnovat těm, kdo vyemigrovat nemohli, nechtěli nebo nesměli. Jsou to, většinou choří, vězňové a lidé všelijak osudem postižení. Na místech, kde stávaly ohyzný baráky, vyrůstají moderní obytné domy. I bývalá nemocnice a katolický kostelík již byly strženy.

Naše evangelická kaple dosud připomíná neblaze proslulý tábor pro cizozemské uprchlíky — ale její dny jsou sečteny. Není již světlá a úhledná; vyhlíží ošumělé a smutně mezi vzrostlými stromky. Je to vlastně div, že se ještě nerozpadla a že se tam do konce listopadu mohly konat bohoslužby, hlavně pro vzrůstající německou obec luterskou. My Čechoslováci jsme kapli od jara nepotřebovali, neboť loni se vystěhovala naše poslední evangelická rodina ze zděných nouzových domků, jež dříve také tvořily část tábora.

Nouzová kaple sloužila více než deset let věřícím mnoha národů. Bylo to v roce 1951, kdy několik československých rodin se rozhodlo upravit tento táborový barák v shromažďovací místnost, a s pomocí maďarských uprchlíků přistavěli k němu závěť s věžíčkou a kalichem v průčelí. Jistě nemohli tušit, že bude tak dlouho požehnaným střediskem. V posledu si luterská obec německá vymohla její zachování, dokud nebude dobudován jejich chrám.

S vděčností vzpomínám, jak jsem tu směl hlásat Slovo Boží uprchlíkům každou neděli během plných tří let (1954-1956) a méně častěji potom. Do roku 1960 jsem v ní konal každý měsíc ekumenické bohoslužby v českém jazyce, které Rozhlas Svobodné Evropy vysílal do vlasti. (Dnes tato kázání promlouvám ve studiu v Mnichově). Velmi požehnané byly též biblické hodiny v malé sborové míst-

nosti vzadu. I mnoho jinověrců je rádo navštěvovalo pro přátelské ovzduší, které tam vládlo. Novým uprchlíkům, kteří již vyrůstali doma bez náboženské tradice, odpovídaly tyto schůzky svou volnou formou více než bohoslužby; proto jsme měli každý týden až do jara lonského a umožňovali i zajemcům z tábora v Zirndorfu jejich návštěvu.

O první neděli adventní se v naší "prkenné katedrále" konala dojemná slavnost na rozloučenou. Seslo se tolik účastníků, že zaplnili vstaje nejen kapli, ale i celé její okolí. Velikou část tohoto nového sboru tvoří vysídlení a také uprchlíci z Východního Německa. Luterský farář Wenzel, sám vysídlenec ze Sedmihradska, založil svoje závěrečné kázání na poslední verš žalmu 121: "Hospodin ostríhat tě bude, když vycházeti a vcházeti budeš, od tohoto času až na věky." Pravit:

"Ti, kdo po dobu deseti let slavili bohoslužby v tomto barákovém kostelíčku, zažili mnoho různých způsobů odchodu a příchodu. Lidé čtrnácti národností scházeli se zde, aby slyšeli slovo Boží společně nebo ve svých rodinných jazycích. Slyšali je dříve v krásných kostelích a chrámech ve svých vlastech. Jak ubohá je tato kaple v porovnání s chrámy v Říze a Tallinu, s pamětnými kostely v Praze, Budapešti, Bělehradě, Varšavě a Kyjevě, abych jmenoval jen hlavní města národů, které tu byly nejčetněji zastoupeny. A když musili opouštět své krásné domy Boží, pociťovali to jako konec, jako trest nebo těžký osud. Šli cestou do neznáma jako ustrašení, zahrožklí, opuštění lidé. Avšak kdykoli lidé musí opouštět své domovy, prožívají i množství zázraků.

Tyto zázraky chceme mít dnes na mysli a je velebit. — Když tito vyhnanci a uprchlíci přišli sem, kde jim všecko bylo cizí a nepřátelské, tu hle, Bůh byl již zde se svým Slovem, se svou útěchou, i se svou vůlí tvořit a zachovat. To byl ten zázrak, že Bůh šel s nimi. Nebyl to zázrak o nic menší, než ten, který zažil lid izraelský při svém útěku z Egypta. A když tito lidé, kteří se za války mezi sebou prudce znepřátelili, Češi a Němci, Baltové a Rusové, Maďaři a Slované, přišli sem, tu hle, Bůh byl již zde! Bůh vždy byl všude první. Proto mu vystavěli zde tento

stánek. A zde prožili veliký zázrak, že se stali jeho obcí, ano, že zde zakoušeli přítomnost Boží bezprostředněji než ve svých kostelích a chramech ve vlasti. — Nyní opouštíme tento stánek. Nedaleko odtud má dnes být zasvěcen nový kostel, pojmenovaný po Pavlu Gerhardtovi. Tento básník a svědek Boží vkládal za třicetileté války útěchu do svých písní a kázání. Kéž jeho jméno nám připomíná, že Bůh má moc osvěcovat a léčit naše srdce svým Slovem!"

Po modlitbě díky zhasly svíce na stole Páně, dozněl zvon v kostelní věžičce a velký průvod se ubíral do chrámu nového, který byl zbudován jen asi 300 metrů dále. Jeho věže a fara stojí na místě, kde dříve byl barák I s českou školou pro děti našich uprchlíků. V čele průvodu kráčelo mnoho norimberských duchovních v talárech, mezi nimi farář Pöschl, který v prvních letech řídil ekumenickou spolupráci v táboře s velikou láskou.

Po zasvěcení prostorného chrámu zazněly prvně jeho tři zvony nad novou obcí Langwasser. Jeden z nich v pokračování tradice byl pokřtěn "Oekumene" a nese nápis "Aby všichni jedno byli". Krajský děkan Giegler zahájil svoje kázání slovy:

"Tento váš nový kostel Pavla Gerhardta byl postaven v místě s tísnivou minulostí. Ještě je mezi námi dosti těch, kdo ji spoluprožívali: vzpurné zbožňování moci a lidí při nacistických sjezdech, zde konaných, pak útrapy válečných zajatců, napřed cizích, potom německých, a nakonec překypující bědy bezdomovců a uprchlíků. A nyní na této neblahé prostoře, uprostřed kvétající nové části města se zvedá evangelický dům Boží, do něhož jsme směli slavnostně vstoupit. — Nechceme, aby toto znělo povšedně, mluvíme z pokorné vděčnosti. Neboť i my jsme měli svůj podíl na neblahých událostech, které toto místo vidělo, i když to bylo jen naše žalostné mlčení. Věru jsme si nezasloužili, že Bůh nás nepustil a nám milostivě dopřál dožítí se tohoto radostného dne."

Na svátek Zjevení Páně se konaly v novém chrámě první ekumenické bohoslužby, v nichž zaznívaly modlitby v jazyce německém, estonském, lotyšském, maďarském a českém.

Již při položení základního kamene v létě 1960 byl zřetelný mezinárodní a ekumenický původ obce, když evangeličtí kazatelé exilových skupin jeden po druhém přistupovali k slavnostnímu poklepu. Končil jsem tehdy svůj proslov slovy Husovými v řeči německé, která hluboce zapůsobila na velké shromáždění.

Z tohoto všeho je vidět, jak soužití různých národních skupin na půdě evangelia mělo na ně blahodárný vliv. Maďarští, estonští a lotyšští evangelíci budou i v novém chrámě mít občas svoje bohoslužby. Také čeští a slovenští evangelíci by byli velice vítáni, ačkoli nejsou všichni luteráni. Vlastně je škoda, že k tomuto soužití nebude už příležitost. Avšak s druhé strany jsme rádi, že tu naši uprchlíci již nejsou a že mohli začít nový život jinde. A díky Bohu za to, že se mohli v nejkritičtějších chvílích posílat slovem Božím v naší "prkenné katedrále". Vzpomínka na ni, v níž tak mocně působil Duch svatý, z našich srdcí nevymizí.

M. Balabán:

Volání z noci

*Z každého lístku zeleně
sypou se děsu závěje
z každého květu hýření
temný žal světlo hryže mi*

*světlo, jež kdosi rozsvítil
abych já s lístky přece žil
s bylinou polní doufat směl
v marnost minut nezašel —*

*Kdo mi to všeptá: nejsi sám,
kotvu kdo spustí marným hrám?
do zpěvu kdo dá jitřní zvon?
ELEJSON JESU ELEJSON!*

ú

"Chci být křesťanem a ničím jiným. A to je v životě rozhodující: k čemu se člověk přiznává, co vyznává, ve jménu čeho bojuje, pracuje, trpí, umírá." (Jaroslav Šimsa, hýv. sekretář Akad. YMCA a redaktor Křesťanské Revue, který zemřel v koncentračním táboře v Dachau. 8. února 1945.)

Otákar Odložilík: Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka.

3. Nový zákon a Žalmy.

Nebylo by správné domnívat se, že knihy zápisů vedou ke všem otázkám a odpovědím. Je to jenom část látky, která poslouží ke zpracování našeho předmětu. Mnoho bylo řečeno nebo aspoň napověděno jinde a někdy to jsou věci velmi důležité. Mezery v našich vědomostech jsou veliké a často je jasné hned na první pohled, že je lidská ruka už nikdy nevyplní. V českých zemích byla spousta věcí zničena hned po Bílé hoře. Ve Francii nebylo o mnoho lépe. Ženěva zachránila o hodně víc, ač ani zdaleka ne tolik, co bychom tam rádi viděli a brali do rukou.

Vraťme se ještě na chvíli k Janu Blahoslavovi. Jeho pobyt v Basileji byl krátký. Měl tam potíže se zdravím a jeho představení rozhodli, aby se vrátil. Co do počtu obyvatelstva zůstávala Basilej daleko za Prahou, ale vyznačovala se čilým osvětovým i náboženským ruchem. Blahoslava se tam ujal krajan Zikmund Hrubý z Jelení, zaměstnaný v tiskárně Frobeniově. Od něho se dovídal o knihách buď chystaných nebo už vydaných. — Mezi roztištěnými byl překlad biblických knih do latiny, který připravil učenec savojského původu Šebastián Castellio, přebývající tenkrát v Basileji. Snahou Castelliovou (a předtím Erasma Rotterdamského a jiných) bylo poskytnout věřícím lepší a přesnější znění Písma svatého nežli dávala tak řečená Vulgata, latinský text schválený církví už dávno ve středověku. Nic lepšího nemohlo vzejít bez přihlédnutí k rukopisům ještě starším, nikoli v latině, nýbrž v původních jazycích.

Blahoslav si byl vědom svých nových úkolů, avšak k překladu knihy nejvíce potřebné, Nového zákona, se dostal až za deset a něco let po návratu z Basileje. To už mohl mít po ruce i jiné pomůcky než Castellionovo vydání, totiž překlad Nového zákona, který pořídil a roku 1556 vydal Theodor Beza, a latinsko-řecké vydání, které opatřil v letech 1559-60 Mikuláš Barbirius. Blahoslavův překlad do češtiny vyšel poprvé v Ivančicích roku 1564. Byla to událost, jak se později ukázalo, nemalého významu, první krok k překladu všech biblických knih, pro který se až

v XIX. století ujal název Bible kralické.

Není zatím výslovného dokladu o tom, že by si Blahoslav byl s Bezou dopisoval přímo. Bratři však měli otevřené oči a uši a uniklo jim málo z věcí opravdu důležitých. Beza se nezastavil na místě, ke kterému dospěl roku 1556. Přehlížel své první vydání a hodně je opravil, když našel jeden z nejstarších rukopisů Nového zákona v řeckém jazyce. Vydání roku 1565 bylo uspořádáno tak, že každá strana byla rozdělena na tři sloupce: v levém byl umístěn řecký text, v pravém Vulgata a uprostřed latinské znění Bezovy. Téhož roku vyšlo jiné vydání v menších rozměrech s Bezovými vysvětlivkami a poznámkami. Také Blahoslav nesložil ruce do klína. Upravil a opravil prvotní překlad a dal druhé vydání do tisku roku 1568. V předmluvě se výslovně přihlásil k výbornému vykladači Nového zákona z řečtiny do latiny, Theodru Bezovi.

Druhou částí Bible, která šla v oblibě hned za Novým zákonem, byl Žaltář. Skladby přisuzované králi Davidovi si lidé mohli čísti potichu nebo nahlas, v soukromí nebo ve shromáždění, a hojně se jim učili nazpaměť. Bylo také možno zpívat je k doprovodu hudebních nástrojů, ale k tomu bylo potřeba úpravy při převodu do národních jazyků. Mezi francouzskými protestanty se žalmy těšily veliké oblibě. Několik znaleců biblické literatury se pokusilo o překlad do mateřštiny. Nejlépe se dlo podařilo Clementu Marotovi, členu přátelské družiny Kalvínovy. Přeložil bezmála padesát žalmů, avšak předčasně umřel. Roku 1551 se do podobného díla zabral Beza a přeložil brzo po sobě třicet čtyři žalmy. Obě sbírky byly svedeny v jednu a vydány roku 1553. Přátelé nezléhali potom na Bezou, aby se nezastavoval na polovici cesty, nýbrž dílo dokončil. Stalo se jim po vůli a celý Žaltář vyšel roku 1562. Jak už to bývá, všechny kusy nejsou stejné: Marotovy překlady jsou celkem lepší než Bezovy. Sbírka byla velice oblíbená. Francouzský skladatel Claude Goudimel k ní sestavil nápěvy a v tomto spojení pronikly Marotovy a Bezovy veršované převody do sborů francouzského jazyka, kdekoli byly ustaveny.

Jak se o nich dověděli členové Jednoty bratrské?

Jméno, které vede k odpovědi, není Jan Blahoslav, nýbrž Jiří Vetter-Streye. Co do věku byl Streye o mnoho roků mladší než Blahoslav (*1536) a nevyrovnal se mu ani vzděláním ani věhlasem. Nezachovalo se dost látky k jeho životopisu, ale základní data můžeme sestavit v řadu více méně souvislou. Jeho rodištěm byl Zábřeh na severní Moravě nedaleko od česko-německé jazykové hranice. Otcovo jméno byl zřejmě Vetter, avšak mezi Bratřími byl více známý jako Streye. Jeho první cesta za hranice byla do Královce ve východních Prusích, avšak tam nesetřval dle než někdy Blahoslav. V srpnu 1561 vstoupil na universitu v Tübingen v zemi švábské. Téhož den co on (zapsaný jako Georgius Vetterus), se dostavil k zápisu dva českého rytířského rodu Inoucího k Jednotě, Zikmund a Adam Sluzský z Chlumu; čtvrtým členem družiny byl Jindřich Švarc, rodák z Litomyšle, který se v pozdějších letech ozdoboval přídomkem ze Semanína.

V Tübingen měla Jednota oddaného zastánce. Nebyl to württemberský rodák, nýbrž Ital Peter Pavel Vergerio, někdy biskup a papežský nuncius, od roku 1548 horlivý vyznavač evangelické nauky. Když poznal Bratří za cest v Prusích a v Polsku, zanítil se pro ně a chtěl se k nim dokonce přidat. Ve Württembersku jim pomohl k vydání konfese v latinském znění a podporoval jejich studenty, když přišli do Tübingen.

Kdy a jak se Jiří Streye seznámil se spisy Jana Kalvína a jiných hohoslovců toho směru? Jeho jméno nenacházíme ani v Basilej, ani v Heidelbergu ani v Ženevě. Předpokládá se, že se mu mnoho děl kalvínského zaměření dostalo do rukou za studií v Tübingen, kde nebylo tolik výlučnosti jako v Královci a na některých jiných německých školách. Bud' jak bud', Jiří Streye přilnul k reformované nauce mnohem těsněji než kterýkoli jiný duchovní Jednoty přibližně stejného věku.

Po návratu z Němec se Jiří Streye stal správcem sboru v Hranicích a setřval tam slušnou řádku let. Jeho posledním působišťem byly Židlochovice na zhoří pana Fridricha ze Žerotína. Byl ženat a měl několik dětí, z nichž později nejvíce proslul Daniel. Dcera se provdala za kazatele Veselského a

a její dva synové, Jiří a Jan, napsali několik latinských děl pod jménem Laetus.

Roku 1587 vyšli tiskem Žalmové aneb zpěvové svatého Davida ve Streycově veršovaném překladu. Znalcové věci se domnívají, že Ezrom Rüdinger, vypuzený roku 1574 z Vitemberka a žijící od té doby v Ivančicích jako správce bratrské školy, upozornil Streyce na veršovaný překlad žalmů do němčiny. Původcem byl Abraham Lobwasser, který své přebásnění upravil tak, aby se při zpěvu mohlo používat Goudimelových nápěvů. Z toho podnětu vzešlo Streycovo rozhodnutí dát se do podobného díla a za několik let měl rukopis hotový pro tisk. Někteří badatelé (Jan Jakubec, Jan B. Čapck) soudí, že Streye měl spojení s družinou bohoslovců, kteří pracovali v Kralicích na překladu celé Bible, a že do toho souboru přeložil žaltář věrněji a přiléhavěji než mohl učinit ve veršované sbírce, kde se slovo mělo přimykát k nápěvu francouzského původu.

Souvislosti, na které jsme chtěli upozornit, jsou dosti zřetelné, třebaže ne spolehlivě doložené. Překladu nejčtenější části Bible, Nového zákona, hodně pomohlo přihlížení k Bezovu vydání. Druhá část, Bratřím neméně drahá, žalmy, zase mnoho vděčila Jiřímu Streycovi. Není jasné, jestli Streye znal sbírku Marotovu a Bezovu či jenom Goudimelův nápěv. Znalosti moderních jazyků v té době byly dost omezené, protože se vzdělaný svět domlouval latinsky.

Brzo po roce 1587 se Jiří Streye věnoval jinému literárnímu úkolu, překládání základního díla Kalvínova, známého jako *Institutio religionis Christianae*. Streye se rozhodl pro jiná slova a nadepsal svůj překlad *Knihy čtyry skladu velikého moudrosti nebeské*. Dílo bylo obtížné, ale ještě více svízelu bylo s tiskem. Jiří Streye umřel, aniž se dočkal vydání.

4. Kolik bylo Bratří?

Je na místě zastavit se na chvíli u věci, kteráž není určena časově nýbrž má obecný význam. Jak silná byla Jednota co do počtu a jak byly rozloženy její sbory? Ani Bratří ani jiní spisovatelé neuvedli přesná čísla, podle kterých bychom mohli postupovat. Starší badatelé, jako Antonín Gindely, odhadovali počet Bratří vysoko, aniž se valně starali o doklady z pramenů. V novější době se Ferdinand Hrejsa zabral do trpělivého zjišťování

rozličných údajů, číselných nebo místních, a dospěl k závěru, že ani v době poměrné svobody a květu Jednota nebyla velká. Hrejsovy počty přijal za své Rudolf Říčan a vtělil je do svého nástinu "života v řadu a kázni", což je XX. kapitola jeho Dějin Jednoty bratrské.

Říčan píše: "Jednota byla církví výběrovou. Nikdy k ní nepatřily zástupy. Vědomě počítala se svou menšínovostí. V době svého rozkvětu soustředily v sobě sbory Jednoty v Čechách sotva 1% obyvatelstva, na Moravě snad 3%, ve Velkopolsku nejvýše ½% všeho obyvatelstva, i když byl ve šlechtě všude průměr vyšší, ve Velkopolsku až 6-7%. Bratrské sbory byly malé; 200 až 300 duší tvořilo v bratrských poměrech již větší sbor. Sbory ještě početnější byly výjimkou. Drobnějších byla řada, zvláště v Polsku. Počet všech bratrů počátkem 17. století můžeme odhadnout — i když statistické odhady lze činit pro tuto dobu vždy jen s velikou rezervou — na 40,000 v zemích českých a na 5,000 až 10,000 v Polsku. Starší vyšší odhady třeba střízlivým šetřením snížit. Zevrubný bratrský místopis Ferdinanda Hrejse vykazuje pro Čechy asi 60 sborů, pro Moravu asi 90, pro Polsko 40. Družily se k nim ovšem filiální sbory, kazatelské stanice a hloučky, z mateřských sborů duchovně opatrované.

Přijmeme-li tato slova za správná, položíme si znovu otázky, které zaměstnávaly Gindelyho a jiné badatele po něm. Jak to, že Jednota měla tolik vlivu na náboženský život v Čechách, na Moravě i v Polsku? Jak to, že o ní měli živý a upřímný zájem lidé v jiných zemích, někdy i vysoko postavení? Jedním z příspěvků k odpovědi je předpoklad, že číselný poměr vzdělaných, ve věcech víry přesvědčených a opravdových lidí, k prostým členům byl v Jednotě mnohem vyšší než v církvích, které byly vůči světu otevřeny dokořán. Bratři považovali dobré vyškolení svých duchovních za velmi důležitou věc a nespouštěli ji ze zřetele ani v dobách ústrků a protivenství. Od té doby, co mezi sebe brali urozené lidi, vzrůstal počet laiků, kteří si osvojili slušné vzdělání, průměrné jejich rodu a společenskému postavení.

Je ještě jedna okolnost, na kterou je radno upozornit na tomto místě aspoň povšechně. Jednotu si oblíbili i lidé, kteří se k ní ne-

chtěli docela přivinouti, nebo které by Bratři z takového či onakého důvodu nebyli připustili za plné členy. Někdy to byli cizinci, jako vzpomenutý už Peter Pavel Vergerio, jindy domácí lidé. Přibývalo jich v dosti hojné míře v těch pěti desítkách let, které uplynuly mezi Blahoslavovou smrtí a Bílou horou, jinak pověděno od roku 1571 do 1620.

Jednota nebyla schválená zemskými zákony, avšak byla uznávaná nebo lépe řečeno trpěná jako domácí hnutí. Reformovaná nauka nebyla připuštěna k veřejnému vyznávání a hlásání ani v Říši, když roku 1555 uzavřeli katolíci dohodu s evangelíky o tom, že budou vedle sebe žít v pokoji. Tím méně místa bylo pro kalvínský směr v zemích ovládaných přímo domem habsburským. Kdo se přidružil k Jednotě, měl aspoň o něco lepší vyhlídky na pokojný život, než by měl jako jedinec nebo člen skupiny, výslovně poznamenané Kalvínovým jménem.

Rozdily a dělitka nebyly pokaždé zřetelné. Lze si však aspoň povšechně představit větší či menší obce prostých lidí, vyznávajících bratrskou nauku a spravujících se ustálenými řádů. Jim sloužili duchovní, mezi nimiž v druhé polovici XVI. století přibývalo osob vyškolených za hranicemi a obeznámených s rozličnými proudy v reformačních církvích. V nevelkém odstupu vidíme členy panských a rytířských rodů, z nichž mnozí prodléli za hranicemi na školách, panovnických dvorech nebo jenom na cestách. Tak bylo roztrženo členstvo. Přimysleme si k tomu ještě lidi nevyhrančené, avšak duševně spřízněné jak s Jednotou, tak s reformovanými v jiných zemích. Před veřejností nebo královskými úředníky vystupovali ponejvíce jako členové strany pod obojí, spravující se od roku 1575 Českou konfesi. Takové skupiny, kroužky i jednotlivci tvořili okraj, v jehož středu bylo jádro, sbory řádně ustavené o nevelikém rozpětí společenském a pomalém pohybu členstva.

V Polsku se věci měly trochu jinak než v Čechách a na Moravě. Tam bylo aspoň před koncem XVI. století volnosti mnohem více než pod habsburským žezlem. Ustavila se tam reformovaná církev, v některých oblastech se uchytlo lutherství a polská větev Jednoty se skládala jednak z českých emigrantů a jejích

potomstva, jednak z domácích lidí, kteří se k ní připojili. Kdo chtěl vyznávat reformovanou nauku otevřeně, nemusel se schovat pod křídla Jednoty. Šlo hlavně o to, jak si reformační církev v Polsku na Litvě upraví vzájemné vztahy, aby se zbytečně nepotíraly a neoslabovaly. Kulvín a jiní švýcarští reformátoři si přáli, aby bratři žili s polskými reformovanými v souhře a přátelství. Bylo o tom dosti složité jednání roku 1560 v Bernu, do kterého zasáhli i ženevští duchovní. Roku 1570 se zástupcové všech tří stran, lutherští, reformovaní i Bratři dohodli o způsobu práce a života vedle sebe ve svornosti a vzájemném porozumění. Umluva řečená Consensus Sandomiriensis zůstala dlouho v platnosti a ještě v XVIII. století se jí polští evangelíci spravovali.

5. Spojení s Theodorem Bezou.

Jednotu bratrskou a její řády si ještě za Blahoslavova života oblíbil polský šlechtic Jan Lasickí, podpisující se často Lasicius. Chtěl o ní vědět víc, než mohl zjistit z přímého styku s Bratřimi v Polsku. Věnoval se tedy četbě starších i novějších spisů a roku 1568 napsal dějiny Jednoty v latinském jazyce. Autor neschoval dílo do zásuvky, nýbrž poslal rukopis Bratřím. Hleděl si také opatřit posudek od význačných osobností ve Vitemberku i jinde. Jeden opis díla poslal do Ženěvy Theodoru Bezovi. Tam pochodil lépe než ve Vitemberku. Beza měl námitky proti některým zkazkám, jinde navrhoval opravy, avšak povšechný dojem z četby byl příznivý. Beza soudil, že by kniha měla vyjít tiskem a dokonce naznačoval, že by rád napsal předmluvu. Doporučoval však Lasickému, aby své vypravování doplnil přetiskem bratrského vyznání víry. Bezův posudek Lasickému mnoho nepomohl. Jeho dějiny zůstaly v rukopise a až o hodně později z nich vyšla tiskem osmá kapitola o bratrských řádech.

Beza se nepřestal zajímat o bratrské učení a za několik let po dopisování s Lasickým měl možnost poznat celou soustavu. Konfese, kterou Bratři vydali roku 1573 ve Vitemberku, byla tak vybavena, že ji mohli předložit komukoli, kdo se o ní upřímně zajímal. Některé spojení si opatřili sami, k jiným jim pomohli dobří přátelé. Jeden z nich dr. Jan

Crato (plným jménem Krafft z Kraffttheimu) měl významné postavení jako osobní lékař Maximiliána II, druhý, Hubert Languet, původem Francouz, sloužil u císařského dvora ve Vídni jako vyslanec saského kurfirsta.

Jak Crato, tak Languet radili Bratřím, aby si za Vitemberk našli náhradu mezi reformovanými. Pomohli jim navázat spojení s Heidelbergem i se švýcarskými středisky. Dr. Crato nadto poslal výtisk konfese z roku 1573 Theodoru Bezovi s probou o posudek. Beza odpověděl 1. srpna 1574 zevrubným listem. Konfesi celkem schvaloval, avšak udělal poznámky k některým článkům. Zjistil neshodu mezi reformovanými a Bratřimi v učením o Večeři Páně a v názoru na ženitbu duchovních.

Dr. Crato poslal Bezův list do Ivančic, kde působil Blahoslavův nástupce Ondřej Štefan, a navrhoval, aby Bratři podali Bezovi vysvětlivky. Ondřej Štefan se ujal věci a sestavil obranu bratrské nauky v těch bodech, nad kterými se pozastavoval ženevský reformátor. Nezůstalo jenom při korespondenci, kterou prostředkoval dr. Crato. Na jaře 1575 dal Štefan příkaz dvěma ze čtyř studentů, kteří byli v Heidelbergu a potom v Basileji, aby se vydali do Ženěvy. Byli to Jan Capito a Jan Kocourek-Felinus. Jejich jména bychom marně hledali v knize zápisů na universitu. Nepobyli v Ženěvě dlouho a jejich hlavním úkolem bylo podat Bezovi vysvětlivky, kdykoli by chtěl vědět víc, než bylo možno, nebo radno napsat. Studenti nesli ze Ženěvy zevrubný list, určený přímo br. Štefanovi. Cestou se zastavili v Curychu u tamního předáka Jindřicha Bullingera. Ačkolí byl nemocný a pozadu s prací, Bullinger napsal br. Štefanovi přívětivý dopis na doklad upřímného zájmu a vzájemné úcty.

V dopise ivančickému seniorovi Beza opakoval některá místa z prvotního komentáře konfese z roku 1573. Bratrské učení o Večeři Páně vysvětloval přílišnou závislostí na názorech Martina Luthera a radil, aby Bratři upustili od nejasných obrátů, které snadno mohou způsobit nedorozumění. Doporučoval také, aby bratrští duchovní nesetrvávali v celibátu, nýbrž přijali důsledně reformovanou nauku a praxi.

(Pokračování)

Frank M. Bernard:

ČSSR v roce 1960: závěrečné úvahy

2. Náboženská persekuce.

Když jsem se po návratu z Evropy zmínoval jednomu krajanovi o náboženské persekuci v Československu, poznamenal: "Je zajímavé, jak v Evropě vždy jeden fanatismus potírá druhý.. Ve středověku persekuce byla vedena katolickou církví, nyní je vedena komunistickou partají. Proč komuniste pronásledují církve? Protože jsou to fanatické, a žádný fanatic nesnese jiného fanatika. Fanatik chce mít prostě monopol na svůj fanatismus."

Myslím, že podobný závěr je tvrdý a dost nespravedlivý. Ale je vysvětlitelný; krajan, o něhož se jednalo je sice také uprchlík, ale bývalý katolík, jemuž představa náboženství splýnula s představou nesnášenlivého katolictví, tak jak je známe z naší minulosti. Ale je nespravedlivé strkat do jednoho pytle středověké katolictví a dnešní nekatolické církve. Ba je nespravedlivé neuznat, že katolicismus, aspoň v českých zemích, byl za prvé republiky značně liberální, zvláště v politickém ohledu. Situace byla jiná na Slovensku; ale na Slovensku dnes trpí nejen bývalí lidé, ale též slovenští evangelíci, kulturně nejvyspělejší a politicky nejuvědomělejší vrstva. A vůbec celková charakteristika náboženství jako pouhého "fanatismu" není ničím jiným než líným liberalistickým předsudkem z minulého století. Je deprimující vidět, jak ani kontakt s americkým protestantským prostředím u některých uprchlíků nerozptýlil podobný předsudek.

Mezi fanatismem komunistickým a středověkým je ovšem souvislost, ale je jiného a složitějšího druhu, než si náš volnomyšlenkářský krajan představoval. Je jisté, že autoritářská výchova církevní nepřispěla k politické zralosti širokých vrstev obyvatelstva ve střední Evropě. Lidé, zvyklí po staletí poslouchat, nezbavili se toho zvyku během krátkého období první republiky. Tak když císařští úředníci a církevní vrchnost byla nahrazena vrchností komunistickou, poslouchalo se dále.

Namítne se ovšem, že teď se poslouchat

musí — že není jiné volby. Ano — ale což v letech 1945-48? Kdyby bylo v lidech více politické iniciativy, kdyby národ neměl ovčí zvyk pohlížet k hlavnímu městu a mechanicky napodobovat vše, co se tam děje, nebylo by možné, aby několik set placených rváčů tak zvané "dělnické milice" rozhodlo o osudech národa — patrně na celou řadu desítek let.

Ale vraťme se k náboženské persekuci. Jaká jsou konkrétní fakta? Benem krátké mé návštěvy jsem slyšel o třech nebo čtyřech případech suspendování evangelických fararů. Jedno jméno jsem zapomněl; za to si vzpomínám na tři jména. Jedním byl far. W., byl suspendován, protože svolal sjezd místní evangelické mládeže na dne 9. května — výročí tak zv. "osvobození" Rudou armádou bez povolení okresního církevního tajemníka. — Církevní krajští tajemníci jsou vybírání úmyslně z těch příslušníků komunistické strany, jež se vyznačují obzvláštní nenávistí k církvi. Jsou to obyčejně "very common people" bez vzdělání a bez způsobů. Slyšel jsem domněnku, že k suspendování faráře došlo prý proto, že místní komunistické organizaci se zalíbila novostavba církevní budovy. Po suspendování faráře sbor totiž zpravidla zůstane neobsazen a uvažuje se o jeho rozpuštění. (Takový osud prý hrozí starému tolerančnímu sboru v Hradišti u Nasavrk.) — Druhým případem byl farář z J.H.; třetím byl farář Š., tuším v M.Š. Tohoto posledního ujal se prý Hromádka velmi energicky; na schůzi představitelů církve s komunistickými funkcionáři Hromádka vynaložil prý veškerý svůj dialektický důvtip k tomu, aby faráře Š. zachránil a současně neurazil komunistické náčelníky. "Nebude-li farář Š. suspendován, bude to vítězství státu nad sebou samým" (!), volal prý Hromádka na této schůzi. Nic platné; stát nad sebou samým nevíťezil a Š. byl suspendován. Ostatně, jak mi sdělila choť jednoho faráře, Hromádkova užitečnost pro partaj zdá se být vyčerpána. Tu malou odměnu, již dostával za své zájezdy do zahraničí, již více nedostává. Ta odměna záležela v tom, že někdy (ne vždy) podařilo se mu zmírnit osud obětí náboženské persekuce. Čeho se farář Š. a Š. dopustili, nevím, ale není

těžké nějakou záminku si nalézt, chce-li se nalézt. A je nesporné, že u komunistické hierarchie té vůle neschází. Následuje několik ukázek, zvláště výrazných.

Je-li farář suspendován, je zásadně možné se proti tomu dovolat k ustupnému církevnímu úřadu. Ale zruška to má nejaky vysledek. Predevsim v ustupném úřadu sedi jakysi rířasek, prý bývaly cten dorostu ceskobrauske mladeze evangelicke, jenž prý se vyznazuje patologickou nenavisti ke vsemu náboženskému. Na pr. na petici, prímítovavjaci se ze poutzení jednogo faráře, odpovedel zamtavé a soucasne zduraznil, že petice sama bude povazovana za projev zaporného postoje zateleu k socialisticke republice. Znelo to jako výsmech, — petice totiž uvádela jako důvod, že mírnější postup by zesilil kladný postoj ostatních farářů k lidové demokracii! Jiný případ: v jedné pohraniční obci katolický farář byl okamžitě suspendován, protože při pohrbu uzil nasledujicich bežneho rčení: zesnuia osoba dosla večneho míru, jenž nemuze byti dosažen na této zemi. Farář byl rychle zruven místa pro "protimírovou propagandu"! Tento případ byl mi vyprávěn obyvateltem příslušné obce; neznal mě dobře, proto stále zdurazňoval, že farářova zmínka o věčném míru byla opravdu neúmyslná a neměla politického obsahu. (To je jedna stále se opakující zkušenost v ČSSR: neznají-li vás lidé, pak buď nemluví vůbec, nebo jen velmi opatrně. Fakt, že někteří z amerických návštěvníků jsou buď napolo nebo docela komunisté, je dostatečným důvodem pro tuto opatrnost.) Tyto ukázky jsou postačující; ilustrují staré české přísloví, že "kdo chce psa bít, ten si hůl najde." At' uděláš, co uděláš, nezavděčíš se. Podle svědectví jiného faráře: vzrůstá-li docházka do kostela, farář je automaticky podezřelý z "náboženské propagandy". Vždyť i jen posláni pozvánky k bohoslužbě je akt náboženské propagandy! — Na druhé straně, upadá-li docházka, je to důvod k uvažování o tom, aby sbor byl zrušen. — Církev je tak pomalu zaškrcována; potrvá-li tato situace několik desetiletí, bude konec organizovanému křesťanství v zemi Husa a Komenského. Tvrdit, že je teď náboženská svoboda v ČSSR je buď naivnost nebo ničemná

lež a není divu, že Hromádka byl téměř spráskán australskými krajany v Sydney, když něco podobného tvrdil.

Jak se komunisté sami divají na Hromádku není těžké uhadnout. Velmi pravděpodobně mají z něho smích a mňou si ruce, když jejich ideologický nepřítel jim tak vydatně pomáhá. Bylo to někdy v roce 1947, kdy na veřejné schůzi, již se zúčastnil mimo Hromádky též Ladislav Štol a Arnošt Kolman, Hromádka řečnil na adresu komunistů, že vítězství je na jejich straně a že on to vítá, protože je pro sociální spravedlnost. Znepokojeně se ale tázal, co bude s náboženskou svobodou? Dovolí komunisté svobodu náboženského projevu? Po schůzi Ladislav Štol řekl: jednomu účastníkovi se smějí pobavení a opovržení: "To at' nemá starost — kázat mu vždy dovolíme." (Čtenář mi promine, že nezmíním jména osoby vůči níž byl Štol tak neprozřetelně upřímný.) Komunisté dodrželi slovo: Hromádka smí kázat, zejména na mírových kongresech v zahraničí. Osobně zdá se, že příliš neutrpěl. Poměr komunistů k němu je patrně týž jako v roce 1947: směs pobavení a opovržení. Bylo mi řečeno, jakým způsobem probíhala konverzace mezi ním a nebožtíkem Kopeckým, ministrem osvěty. Kopecký prý ho škádlil následujícím způsobem: "Tak co, kdy pak už konečně budeš náš? Nech toto náboženství, patří to do starého železa, nemá to budoucnost a připoj se jednou ke straně." Na to Hromádka odpovídal v nuceném humoru: "To já zase doufám, že ty se připojíš k nám, — že konvertuješ (obrátiš se) ke křesťanství." Tento trapný a nevkusný humor, k němuž by se Hromádka určitě nesnížil za první republiky, ukazuje jasně tamní atmosféru: bezmocnému profesoru theologie nezbyvá než služebně se ustmívat, když polovzdělaný, ale za to všemocný ministr propagandy ráčí s ním blaho sklonně, ale zároveň posměšně zažertovat. Jaký to groteskní pohled!

Do jaké míry komunistická protináboženská propaganda zasáhla širší vrstvy? Myslím, že hodně, zvláště mládež. To ukazuje jiná informace, již mi sdělil jeden z bývalých žáků Hromádkových. (Nyní je ovšem k němu velmi kritický.) Dotyčný se ubíral do evangelic-

kého kostela na Korunní třídě (nyní třída Wilhelma Picka!) Bylo to v době spartakiády a před kostelem stálo několik komunistických výrostků, jež poznamenali posměšně: "Podívejte se na ty hlupáky. — potřebují svěcenou vodu—."

Přítel se mi přiznal, že všechno v něm vřelo, ale ovládl se a řekl posměvačům: "My nemáme žádnou svěcenou vodu, ale jsme potomci Husovi, Blahoslavovi a Komenského— nám se nemusíte posmívat." — Posměvač se jen zmožil na ironické: "Děkuji za poučení."

To je jen malá ukážka toho, jak nesnadný je dnešní život církví u nás. Veřejným posměchem se nešetří; posměch a diskriminace jsou jedinné metody, jimiž komunismus bojuje proti všem církvím. O nějaké rozumové kritice nelze mluvit; čtete-li atheistické brožurky vydávané v dnešním ČSSR, máte dojem, že se navrátila devadesátá léta minulého století. Není pravdou, že církve nekatolické se těší přízni režimu a že jen katolická církev je obětí persekuce; všechny církve trpí bez rozdílu. A vyskytá-li se mezi evangelíky ničema jako Hrášek, mají katolíci mnohem známějšího ničemu — pátera Plojgara. Dnešní boj proti církvím je vědomě bezohledná vyhlazovací válka a nezmění-li se situace v několika desetiletích, bude naše československá tradice stejně ochromena a stejně stlačena do podzemí jako v době "temna."

Masaryk při své abdikaci v roce 1935 řekl, že státy se udržují těmi idejemi, ze kterých vznikly. To neplatí jen o idejích demokracie a humanity; to platí též o idejích totalitních režimů. Komunistický stát československý se zrodil v roce 1948 z nenávislné třídní ideologie, jež pokládá náboženství za opium lidu, humanitu za podvod nebo sentimentalitu a násilí a persekuci za jediné metody politického a ideového boje. Těmito nenávislnými idejemi se udržuje a bude se udržovat, pokud bude existovat. S touto nenávislnou ideologií není možný smír. Jen ustoupí-li tato ideologie do pozadí, nebo bude-li opuštěna (a přízněji se, že to není příliš pravděpodobné), charakter komunistického státu se může změnit. Ale popud k podobné změně určitě nevyjde od lokajské partaje v ČSSR. (Všimněme si, jak teď chytře odkládají odstranění Stalinovy sochy; co kdyby Chruščov zítra zemřel a sta-

linisté opět přišli k moci v Rusku?) Násilnický režim stojí a padá násilnickou ideologií; vypaří-li se tato ideologie, nebude násilnického režimu. Ale velmi se obávám, že k tomu může dojít jen v daleké budoucnosti.

(Pokračování)

Kříž v Heraldice

K článku Franka M. Bernarda bych chtěl podotknout toto: v předkomunistickém československém státním znaku (velmi pěkném, i když obsahoval snad dvě heraldické inkongrua), slovenský štít s trojvrším nebyl ozdoben křížem pravoslavným (trojitým) ale patriarchálním (dvojitým). Trojitý kříž je buď rázu papežského (tři vodorovná břevna v pravém úhlu přes kůl svislý; spodní břevno nejdelší, vrchní kratší), nebo pravoslavného (obě vrchní příčky vodorovné; spodní příčka kratší, je kosá čili nakloněná, symbolisující pokání zloděje na pravici Ježíšově). Patriarchální kříž je taky znkem Lotrinska, popularisovaným DeGaullem za druhé světové války (Cross of Lorraine). Jako symbol, arcibiskupský patriarchální kříž je vžit jak v církvi východní tak západní. Jako berlu jej nosí předseda-biskup církve episkopální v Americe. Teď Bernard se mylí, píše-li o slovenském dvojitým kříži jako pravoslavném. Ovšem byzantského původu je trojvrší na slovenském znaku, protože kříž na třech stupních nebo hůrkách (symbolisující sv. Trojici) je starý heraldický námět byzantský. Loni v Miláně, na sjezdu evropských royalistů, česká skupina byla zastoupena zajímavou změnou ve starém znaku českého království: český lev se štítem ne slovenským, ale obsahujícím husitský kalich s hostií; velký štít pak byl ozdoben korunou svatováclavskou. Heraldicky řečeno, znak ten spojil tradici husitskou s tradicí svatováclavskou i přemyslovskou (dvojocasý lev).

Když už mluvíme o kříži, symbolu křesťanské víry, snad stojí za to, abychom se zde zmínili o jiných vžitých a krásných formách tohoto znamení: kříž řecký je rovnoramenný, kde každá příčka je stejně dlouhá. Řecký kříž hřívá na červeném poli je vrchnostenským znakem Švýcarska, zatím co opačné znamení je znakem Červeného kříže a Ženevské konvence.

Latinský kříž má delší spodní kůl; latinský kříž v různých barvách je možno vidět na praporech skandinávských států. Latinský kříž červený v modrém poli (sv. Jiří) je na praporu anglickém, kam byl přidán ještě kříž sv. Ondřeje (pro Skotsko), kosý, ve formě písmena X.

Krásnou formou je kříž maltský, který má konce rovnostejných ramen tak široké jako úhly a špiče sestrojené spojením konců. Má tedy osm špicí, které představují osm blahoslavenství z Ježíšova Kázání na hoře. Keltský čili ionský kříž má formu latinskou s kruhem věčnosti kolem křížení. Všechny ostatní kříže jsou adaptacemi těchto základních forem.

Latinský kříž se symbolem Kristovy oběti se nazývá krucifixem, hodně vžitým u katolíků, ale také mezi luterány a jinými církvemi. Daleko oblíbenější u episkopátů je snad nejstarší forma liturgického kříže, 'Christus Rex'.

Modlitební Úvaha.

Proč jsi smutná, duše má, a proč se kormoutíš, posečkej na Boha. neboť ještě vyznávatí jej budeš. Žalm 42.

Na co čekáš, duše má? Na zázrak, na blažnické rvtíře, na krále Marokána? Chtěla bys, aby se ti kameny měnily v chleby? Jen poctivá a úsilovná práce mění poušť v zahrady a úrodná pole. Chtěla bys se proslavit? Všecka sláva, polní tráva. Budí jen závist, jevnivost a svár. Nestačí ti neviditelná a přece tak mocná záře obklopující milující srdce? Nikomu nepřekáží, nedráždí, naopak přitahuje a každý se z ní těší a přál by si také si ji využívat.

Potřebuje matka nějakého vznamení? Neznámená pro ni lidská chvála méně, než pracovitý a poslušný syn?

A chtěla bys vládnout nad lidmi? Vš, kam přišli, kam to donracovali diktátoři? Málo který přežil své úskočy a žádný nezemřel podle vůle Boží, v klidu, v náručí milované a milující bytosti. Jen Kristus dohýval a dohová jednoho trůnu no druhém v srdcích neilených synů a dcer. Dostat se na trůn v srdci bytosti milované a vážené je největší úspěch a

který ač s formou kříže latinského, má místo podoby Krista ukřižovaného symbol Krista z mrtvých vstalého. Pána pánů, Krále králů (s korunou a rudým rouchem slávy; viz. Žid. 2:9), i jako velekněze (Žid 3:1).

Na domácím oltáři mám dřevěný kříž, který mi z dřeva z Hirošimy zhotovil podle mého nákresu zdejší řezbář; formou je to kříž keltský, stojící na dvou stupních z kříže řeckého; u paty keltského kříže je plasticky vyřezán husitský kalich, symbol naší reformace pod- obojí.

"Ale ode mne odstup to, at' bych se v čem chlubil, jediné v kříži Pána našeho Jezukrista, skrze něhož jest mi svět ukřižován." (Gal. 1:14).

"Aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, těch, kteříž jsou na nebesích, a těch, jenž jsou na zemi, i těch, jenž jsou pod zemí" (Fil. 2:10). E.S.M.

největší moc, jakous Tv, Bože, připravil svým dětem na zemi. Největší říší vládneš, kdž lásku dosadíš na trůn ve svém srdci. Veliké divy dělá víra, stejné dělá naděje, ale největší koná láska.

Dej nám Bože, tolik rozumu a moudrosti, abychom se nechtěli zdobit ničím jiným než poslušností Tvého zákona, odevzdaností do vůle Tvé a pokorným očekáváním na Tvé po- žehnání.

Očekávej, duše má, na nebeského Otce a věř, že dříve nebo později přidají se k tobě spolehnatři, s nimiž budeš stavět království Otcovo, s nimiž budeš vcházet do domu Božího s hlasitým zpíváním a díkyčiněním.

Jar. Kučera.

"Každá filosofie a každý světový názor výslovně, nebo mlčky si vypracovávají též svou antropolonii, to jest svou představu o tom, co je člověk, jaký je, čemu žije a jaký by měl být jeho osobní i druhý život. Nový řád, nová společnost nezbytně si totiž žádá nového člověka; člověka, který by měl jasno o sobě, o svém určení, o své nesmrtelnosti i závislosti, o své odpovědnosti i nezadatelné lid-

ské hodnotě." (Jaroslav Valenta, býv. tajemník Akad. YMCA, který zemřel v plynové komoře koncentračního tábora v Mauthausenu 24. října 1942.)

V Tichém Chrámě.

Bratr Aps

Jdouce po ulici velkého města mé oko spatřilo anglický nápis tohoto znění: "Tento kostel jest otevřen každého dne pro meditace a modlitby."

I vešel jsem po schodech do onoho chrámu. Tam sedl jsem si do měkké lavice a rozmýšlel i pomodlil se. Pak rozhlédl jsem se vůkol vnitřku. Bylť jest ten kostel lutherský, ale crucifixu v něm nebylo jenom kříž s dvěma svíčkami bo boku na oltáři. V průčelní stěně nad oltářem bylo barevné okno s obrazem Pána Ježíše jako dobrého pastýře. Jiná barevná okna měla obrazy proroků a apoštolů.

Kdž jsem pak sešel do přízemí, kde byly různé místnosti pro Nedělní školu, potkal jsem domovníka, který právě zametl a uklízel. I oslovil jsem ho anelicky:

"Máte zde hezký chrám."

"Ano, jenom kdyby byl plný," odpověděl.

"Vidím, že tato církev byla původně německá, neboť jsem četl německé nápisy a jména dárců pod barevnými okny. Máte-li tu ještě i německé služby?"

"Měli by jsme kdyby bylo potřeba. Ale naši staří lidé vymřeli a nových Němců sem nepřichodí. Tak je všechno anglicky."

"Kolik máte cirkevníků?" Ptám se dále.

"Něco přes 400 na knihách."

"A kolik přichází na bohoslužby v neděli?"

"Byli jsme rok i půl bez pastora, neboť jest v zemi veliká núze o kazatele. Tak návštěva upadla na čtvrtinu. Jenom studenti ze semináře přicházeli kázat v neděli. Toho léta jsme si zvolili jednoho, který skončil školu. Je moc milý člověk. I rozhodli jsme se někteří věrní muži a ženy jít po domech navštěvovat našich i jiných lidí a volat jich do kostela. Tak naše návštěva vzrostla na 200 i 300 duší, což našemu duchovnímu správci i nám všem dělá radost," hovořil s úsměvem.

"To dobře děláte," řekl jsme mu. "Kčž by tak údobě dělali i v jiných církvích!"

Z našeho Siona a odjinud.

8. ledna t.r. zemřela ve věku 66. let manželka br. kaz. F. Brdlika. S. Vlasta Brdliková byla pohřbena na českém národním hřbitově v Chicagu. Br. a ses. Brdlikovi žili v poslední době v Union Town, Pa. Pozůstalému manželovi vyprošujeme Boží útěchu a požehnání do budoucích dnů.

Na výroční schůzi Jednoty čsl. protestantů, odbočka Toronto, byl zvolen následující výbor pro r. 1962: předseda, br. Dr. Karel Jeřábek; místo-předseda, br. Václav Menšík; jednatelka, s. milie Kubešová; pokladník, s. Ruth Lettricková; členové výboru, br. kazatel Josef Novák; br. Jaromír Petříček; br. Milan Lev; br. Jaroslav Šmaizl-Forest; br. Václav Štěpánek, a br. Oldřich Kubeš. — Redakce přeje novému výboru mnoho zdaru a požehnání v novém roce.

V posledním čísle jsme jen krátce oznámili smrt br. dr. Jindřicha Procházky, býv. redaktora našeho listu. Br. Jindřich Procházka zemřel 18. listopadu v Československu. Zpráva udává, že mu bylo 71. roků a že zemřel po dlouhé a těžké nemoci. Věříme, že jeho nemoc byla dlouhá a těžká. Nebyla to jen tělesná nemoc, ale duševní i duchovní utrpení, kterým br. Procházka prošel od doby komunistického odsouzení do vězení, v izolaci od přátel a práce, kterou miloval. Ti z nás, kteří jsme spolu s dr. Procházkou pracovali v naší Jednotě v době druhé světové války, nikdy nezapomenu jeho milou postavu a ryze křesťanský charakter. Jeho tolerantnost a schopnost urovnávat rozdíly názorů přispěly značně k úspěchu naší válečné práce. — Smrt skončila tělesný život tohoto bratra. Jeho památka však bude žít v srdcích těch, kdož ho znali a milovali.

Z REDAKCE

Na vysvětlenou čtenářům

Studie br. prof. Dr. O. Odložilíka, *Jednota Bratrská a reformování francouzského jazyka*, bude otiskována na pokračování na čtyřech prostředních stranách našeho listu. V pokračováních nebudeme přetiskovat titul, hlavičku a označení časopisů na příslušných stránkách tak, aby bylo možno celou práci vydati později v separátním výtiisku bez přerovnávaní tisku a bez dalšího zbytečného nákladu za sazbu.

**Předplatné a dary na časopis a práci Jednoty
došlé do 1. února 1962.**

George Varga, Hopewell, Va.	\$2.00	V. Sulc, Hopewell, Va.	2.00
Wm. Caha, Wahoo, Nebraska	4.00	Anna Pechota, Chico, Calif.	100.00
Jos. Zachar, Torrington, Conn.	2.00	Sophie Zeman, Woodside, L. I.	2.00
Jos. B. Matejka, Burlington, Ont. Can.	2.00	Katerina Honska, Astoria, N. Y.	2.00
Anna Skrivanek, Omaha, Nebr.	2.00	B. Nacházal, New York	2.00
Jos. Vodvarka Sr., McKees Rocks, Pa.	10.00	Wm. Misicka, New York	2.00
Maria Lunga, Johnson City, N. Y.	2.00	Frances Planka, New York	2.00
Karel Sury, Burlington, Ont., Can.	15.00	Marie Janacek, New York	2.00
Chas. E. Cuhel, Swisher, Iowa	3.00	Emma Zeman, New York	2.00
Frances Zitek, Cicero, Ill.	4.00	Marie Muska, Astoria, N. Y.	2.00
Ellen Baker, Berwyn, Ill.	4.00	Mira Pospisil, New York	2.00
Sbor českomoravských Bratří v Ennis, Texas, na práci Jednoty	5.00	Bertha Masin, New York	2.00
Nedělní škola českomoravských Bratří v Ennis, Tex., dar	5.00	St. Hrbek, Elmhurst, N. Y.	2.00
Božena Nacházal, New York 35, N. Y.	12.00	Anna Fousek, New York	2.00
Ludvik Andrs, Minitonas, Minn., Can.	4.00	Christina Havel, Astoria, N. Y.	2.00
Rev. M. Řepka, Omaha, Nebr.	10.00	Ant. Krejci, Astoria, N. Y.	2.00
Marta, sesterský kruh českobrat. presb. sboru v Omaze, dar	15.00	Josephine Ziegler, New York	2.00
Dr. J. T. Kamyshansky, Cicero, Ill., pa- mátce manželky pí. Věry Kamyshan- ské, na tisk. fond.	10.00	Joseph Veverka, New York	2.00
Mrs. J. Tomcik, Cleveland, Ohio	2.50	Bertha Stejskal, New York	2.00
McCrum Community House, Uniontown, Pa.		Chas. Holoubek, New York	2.00
Thanksgiving and Christmas od dětí	18.00	Vladislav Slavik, Bronx, N. Y.	2.00
Mrs. Svatava Růžicka, Dublin, Ireland.	2.50	Chas. Evan., New York	2.00
Mrs. A. Barton, Austin, Texas	5.00	Ludvik Poul, New York	2.00
Mrs. Marie Bukovsky, Baltimore, Md.	10.00	Marie Machotka, New York	2.00
Mrs. Anna Procházká, Colonial Hts, Va.	10.00	Julia Nessy Backer, Fort Lee, N. J.	2.00
Mrs. B. Denk, Bronx, N. Y.	5.00	Anna Hanuš, Elizabethtown, N. J.	2.00
Rev. E. J. Kallina, Baltimore, Md.	5.00	Bertha Weber, Astoria, N. Y.	2.00
Mrs. Emma Musil, Omaha, Nebr.	10.00	Richard Lockwood, Leonardo, N. J.	2.00
John Mizik, Duquesne, Pa.	2.00	Louise Anderle, Brooklyn, N. Y.	2.00
Leslie A. Dostal, Hutchinson, Minn.	2.30	Rev. Jos. F. Seftl, New York	2.00
Joseph Shauer, Silver Lake, Minn.	2.00	Jan Hus Church, New York	2.00
Mary Barton, Silver Lake, Minn.	2.00	C. F. Slacik, New Ulm, Texas	5.00
Josie Vasek, Silver Lake, Minn.	5.00	Vratislav Busek, Jackson Heights, N. Y.	5.00
Wm. Skerik, Silver Lake, Minn.	2.00	Frances Palenik, Phillips, Wisc.	2.00
A. Yukl, Silver Lake, Minn.	7.00	Jos. Pallas, Emerson, Nebr.	3.00
T. J. Trutna, Silver Lake, Minn.	2.00	Julia Nessy Backer, Fort Lee, N. J.	15.00
Jan Hus Church, New York	75.00	Rev. Frank A. Simcik, Granger, Texas	5.00
Rev. a Mrs. J. F. Seftl, New York	25.00	Sunday School Union of the Unity of the Brethren of Texas	25.00
Marie Hrbek, New York	20.00	Joseph Hnanicek, Cleveland, Ohio	3.00
Katerina Honska, New York	5.00	Mary Keisman, New York	10.00
B. Weber, New York	2.00	K. Vybíhal, Montreal, Ont., Can.	5.00
J. B. Matejka, Burlington, Ont.	25.00	Ludmila Matys, Omaha, Nebr., památce manžela Jana Matyse	22.00
Mr. a Mrs. Adolf Jelinek, Burlington, Ont.	5.00	John Opie, pokladník,	
Mr. a Mrs. V. Mensik, Toronto, Ont.	10.00	4800 So. Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois.	
Mr. a Mrs. J. Skala, Toronto, Ont.	5.00		
Mr. a Mrs. J. Petricek, Toronto, Ont.	10.00		
Dr. Milos Bil, Flushing, N. Y.	2.00		
Marie Kutak, Omaha, Nebr.	3.00		
George Fabok, Toronto, Ont.	2.00		